

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ 2017 - 2018 AKADEMİK YILI
TİCARET HUKUKU DERSİ FİNAL SINAVI CEVAP ANAHTARI
- ÇİFT NUMARALI ÖĞRENCİLER -

OLAY I

Elektronik eşya alım-satımı ile iştigal eden tacir (E), Gebze’de açtığı mağazanın her türlü işini görmek ve kendisini temsil etmek üzere (A)’yı yetkilendirmiştir. (A)’nın temsil yetkisinin 100.000-TL ile sınırlandırıldığı da belirtilerek, bu yetkilendirme ticaret siciline tescil ve ilan edilmiştir.

(A), (K) Anonim Şirketi [(K) AŞ] ile 150.000-TL değerinde elektronik eşyanın satışı konusunda sözlü olarak anlaşmış ve satış konusu mallar 03.04.2017 tarihinde fatura ile birlikte teslim edilmiştir. (K) AŞ, faturayı incelediğinde bedelin 200.000-TL olarak gösterildiğini fark etmiş ve fatura bedeline 10.04.2017 tarihinde elektronik posta ile itiraz etmiştir. Ayrıca yapılan incelemede satışa konu bazı televizyonların ekranında çizikler olduğu tespit edilmiş ve bunun üzerine (K) AŞ, 13.04.2017 tarihinde (A)’ya telefon ederek ayıp bildiriminde bulunmuştur.

SORULAR

1. (E) ile (A) arasındaki ilişkinin hukuki niteliğini tespit ediniz. **(4 puan)**

Ticari temsilci, işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişidir (TBK 547/1). İşletme sahibi, ticari temsilcilik yetkisi verildiğini ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır; ancak ticari işletme sahibinin ticari temsilcinin fiillerinden sorumluluğu, tescilin yapılmış olmasına bağlı değildir (TBK 547/2). Dolayısıyla burada tescil, “kurucu” değil, “açıklayıcı” bir işleve sahiptir. Somut olayda tacir (E), Gebze’de açtığı mağazanın her türlü işini görmek ve işletmeye ilişkin bütün işlemlerde kendisini en geniş şekilde temsil etmek üzere (A)’yı atadığı için aralarındaki ilişki, ticari temsilcilik ilişkisidir.

2. (K) AŞ’nin faturaya itirazını ve ayıp bildirimini *a*) süre, *b*) şekil ve *c*) sonuçları yönünden ayrı ayrı değerlendiriniz. **(12 puan)**

Faturaya itiraz bakımından;

- a*) Faturayı alan kimse, faturayı aldığı tarihten itibaren sekiz gün içinde faturanın içeriği hakkında itirazda bulunmazsa içeriği kabul etmiş sayılır (TTK 21/2). Somut olayda fatura, 03.04.2017 tarihinde K (AŞ)’ye teslim edilmiştir. K (AŞ), 10.04.2017 tarihinde fatura bedeline itirazda bulunduğundan TTK 21/2’de belirtilen sekiz günlük süreye riayet edilmiştir.
- b*) TTK 18/3’te belirli ihbar ve ihtarların özel şekle tabi olduğu belirtilmekle birlikte faturaya itirazın ne şekilde yapılacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple olayda elektronik posta ile itiraz etmesi şeklen geçerlidir.
- c*) Faturaya sekiz gün içinde itiraz edilmesi hâlinde fatura içeriğinin doğru olduğunu yani akdedilen sözleşmeye uygun olduğunu faturayı düzenleyen tacir ispat etmelidir. Sekiz gün içinde itiraz edilmediği takdirde ise ispat yükü yer değiştirir ve faturayı alan kişi fatura içeriğinin doğru olduğunu kabul etmiş sayılır ancak bu, aksi ispat

edilebilir bir karinedir. İçeriğine süresinde itiraz edilmeyen fatura düzenleyen tacir lehine yazılı kanıt oluşturur.

Ayıp bildirim bakımından;

- a) TTK 23/1-(c), ticari satış ve mal değişimlerinde ayıplar ilgili inceleme/inceletirme, ihbar yükümlülüğü ve sürelerine ilişkin düzenleme getirmiştir. Somut olayda (K) AŞ satın aldığı televizyonlar bakımından inceleme yapmış; bu inceleme sonucunda ayıp bildiriminde bulunmuştur. Somut olayda açık ayıp söz konusu olmadığından alıcı, malı sekiz gün içinde incelemek/inceletirmek ve ayıbın tespiti hâlinde satıcıya bildirimde bulunmak zorundadır. Ancak (K) AŞ, 03.04.2017 tarihinde teslim aldığı televizyonlara ilişkin ayıp bildirimini 13.04.2017 tarihinde yapmış olup TTK 23/1-(c)'de belirtilen sekiz günlük süreye riayet edilmemiştir.
 - b) TTK 18/3'te belirli ihbar ve ihtarların özel şekle tabi olduğu belirtilmekle birlikte ayıp bildiriminin ne şekilde yapılacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple olayda telefon ile ayıp ihbarında bulunulması şeklen geçerlidir.
 - c) TTK 23/1-(c)'de belirtilen sürelerde satıcıya ayıp bildiriminde bulunulmamışsa mallar ayıplı olarak kabul edilmiş sayılır ve alıcı, TBK 227'de belirtilen haklarını kullanamaz. TBK 227'de belirtilen seçimlik hakların kullanılabilmesi için alıcının süresi içinde ayıp bildiriminde bulunması gerekir.
3. Satış işleminden sonradan haberdar olan (E), (A)'nın (K) AŞ ile imzaladığı sözleşmenin kendisini bağlamadığını ileri sürebilir mi? **(4 puan)**

Ticari temsilcinin yetkisi TBK 549'da belirtilen hâller (merkez/şube işleri - birlikte imza) için sınırlandırılıp ticaret siciline tescil (ve ilan) edilirse, ticari temsilci ile işlem yapan üçüncü kişilerin sınırlamayı bilmediği veya bilmesi gerekmediği iddiası dinlenmez. Somut olayda (A), miktar sınırlaması bakımından yetkisini aşmış ve (K) AŞ ile 150.000 TL'lik bir sözleşme akdetmiştir. Ancak miktar sınırlaması TBK 549'da öngörülen sınırlamalardan değildir ve bu nedenle ticaret siciline tescil (ve ilan) edilmesi üçüncü kişilerin iyiniyetini bertaraf etmez meğerki üçüncü kişinin müspet vukfu söz konusu olsun. Bu sebeple (E), (A)'nın (K) AŞ ile akdettiği sözleşmenin kendisini bağlamadığını ancak (K) AŞ'nin bu sınırlamayı bildiğini ispat edebilirse ileri sürebilir.

OLAY II

(A), satın aldığı evin son taksitini ödemek amacıyla (B) Anonim Şirketi [(B) AŞ] lehine 10.04.2016 düzenleme tarihli, 10.000-Dolar bedelli, vade kısmı boş bırakılmış ve diğer unsurları tam olan bir bono düzenlemiştir. (B) AŞ yetkilisi (Y), "ödemeden sorumlu değilim" kaydını ekleyerek şirket ad ve hesabına senedi bir tam ciro ile (C)'ye devretmiş, (C) ise arka yüzüne "bedeli tahsil içindir" yazarak bonoyu muhasebecisi (M)'ye bir tam ciro ile devretmiştir. (M), 01.04.2017 tarihinde bonoyu (A)'ya ödeme için ibraz etmiş ancak (A), evin mülkiyetinin henüz kendisine devredilmediğini ileri sürerek ödeme yapmaktan kaçınmıştır. Bu savunma üzerine (M), bir hafta sonra senedi tekrar ibraz edeceğini bildirerek herhangi bir işlem yapmamıştır.

SORULAR

- 1) Olaydaki bononun geçerliliğini vade ve bedel unsurları bakımından inceleyiniz. **(9 puan)**

a) Bonoda vade esaslı şekil şartı değildir, vade yazılmamış ise bono görüldüğünde vadeli sayılır (TTK 777/2). Görüldüğünde vadeli bonolar ibraz edildiklerinde ödenir. İbraz süresi ise düzenleme tarihinden itibaren bir yıldır.

b) TTK 776/1-(b) uyarınca bononun kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödeme vaadini içermesi gerekir. “Dolar” ibaresi, tek başına belirlilik unsurunu sağlamasa ve öğretide bu nedenle bononun geçersiz olduğu savunulsa da, Yargıtay’ın yaklaşımı Türkiye’de yaygın olarak kullanılan yabancı para biriminin “Amerikan Doları” olduğu ve bononun geçerli sayılması gerektiği yönündedir. Dolayısıyla bononun 10.000 Amerikan Doları üzerinden düzenlendiği kabul edilerek bedel yönünden bononun geçerli olduğu ifade edilmelidir.

Diğer yandan bedelin mutlaka Türk Lirası olarak yazılması gerekmez, yabancı para birimi ile de bedelin gösterilmesi mümkündür. Bononun yabancı para birimi ile düzenlenmesi durumunda aynen ödeme kaydı varsa senette gösterilen tutardaki yabancı para üzerinden ödeme yapılması gerekir. Aynen ödeme kaydı yoksa borçlu TBK 99/2’ye göre bir seçimlik hakka sahiptir; ister yabancı para birimiyle isterse de bunun karşılığını teşkil eden Türk Lirası üzerinden ödeme yapabilir.

2) (A)’nın, satın aldığı evin kendisine devredilmediğini ileri sürerek (M)’ye ödeme yapmaktan kaçınması yerinde midir? Açıklayınız. **(4 puan)**

(A) tarafından ileri sürülen bu def’i şahsi bir def’idir. Şahsi def’iler, kural olarak sadece temel ilişkinin tarafları arasında ileri sürülebilir; senedi ciroyla devralan üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez meğerki hamil, bonoyu iktisap ederken bile bile borçlunun zararına hareket etmiş olsun. Olayda (A), (B) AŞ ile aralarındaki ilişkiden doğan borcun ifa edilmediğini öne sürerek ödeme yapmaktan kaçınsa da; (A)’nın bu şahsi def’iyi, bile bile (A)’nın zararına hareket ettiği yönünde bir bilgi söz konusu olmadığından (M)’ye karşı ileri sürmesi mümkün değildir.

3) a) (M), bonoyu (A)’ya ödeme için tekrar ibraz edebilir mi? **(3 puan)**

Görüldüğünde vadeli bonoların, düzenlenme tarihinden itibaren 1 yıl içinde ibraz edilmeleri ve ödenmeme hâlinde bu durumun ödememe protestosuyla tespitinin de aynı sürede yapılması gerekmektedir. Bu açıdan, görüldüğünde vadeli bonoların 1 yıllık süre içerisinde müteaddit kere ibraz edilmesi mümkün olduğundan olaydaki bononun 1 yıllık süre içerisinde (A)’ya tekrar ibraz edilmesi mümkündür.

b) Başvurma hakkının doğduğu varsayımda; (M), bono bedelini tahsil etmek için kime veya kimlere başvurabilir? **(4 puan)**

(B) AŞ yetkilisi (Y), şirket ad ve hesabına yaptığı ciroya “ödemeden sorumlu değilim” kaydını eklemiştir. Bu kayıt TTK 685/1 hükmü uyarınca, senedin süresinde ibrazına rağmen ödenmemesi durumunda hamile karşı sorumlular zincirinde yer alacak olan cirantanın ödenmemeden sorumlu olmadığı sonucunu doğurur. Bu sebeple (M), (A)’nın ödemeden kaçınması üzerine temsilcisi (Y) aracılığıyla senedi ciro eden (B) AŞ’ye başvuramaz. (Y), şirketi temsilen ciro yaptığı için kendisine de başvurulamaz.

(C) tarafından yapılan ciro ise tahsil cirosudur. Tahsil cirosunda ciro eden, ciro edilene senedin içerdiği alacağı kendi adına tahsil etme yetkisi verir. Olayda muhasebeci (M),

senedi, (C) adına tahsil etme yetkisine sahiptir. Senedi tahsil cirosu ile alan hamil, senetten doğan tüm hakları kullanabilir ve senedi ancak bir başka tahsil cirosu ile devredebilir. Dolayısıyla (M), senedi hâlihazırda (C) adına tahsil etmeye yetkili olduğundan (C)'ye de başvuramaz.

Netice olarak (M) bedelin ödenmesini yalnızca düzenleyen (A)'dan talep edebilir.

OLAY III

(S) Bilişim Ticaret Anonim Şirketi [(S) AŞ], 500.000-TL esas sermaye ile 20.01.2015 tarihinde ticaret siciline tescil edilerek kurulmuştur. Tamamı nakden taahhüt edilen sermayenin 450.000 TL'lik kısmı kuruluşta ödenmiş olup pay sahiplerinden (P)'nin, bakiye sermaye borcunu kuruluşu takip eden on iki ay içinde ödemesi gerektiği esas sözleşmede kararlaştırılmıştır. Şirket esas sözleşmesinde ayrıca şu hükümlere yer verilmiştir:

- Tamamı nama yazılı olan şirket payları (A) ve (B) olarak eşit iki gruba ayrılmıştır. Bir yıl süre ile görev alacak dört kişilik yönetim kurulunun iki üyesi (A), diğer iki üyesi (B) grubu pay sahiplerinin önereceği adaylar arasından seçilecektir.
- Yönetim kurulu toplantılarında oyların eşitliği durumunda başkanın oyu üstün sayılır.
- (A) grubu pay sahiplerinin tamamı olumlu oy vermedikçe sermaye artırımı kararı alınamaz.

Bilişim sektöründeki gelişmeleri göz önünde bulunduran yönetim kurulu üyeleri, yeni yatırım planlarında kullanılmak üzere gerekli finansal kaynağı sağlamak için sermaye artırımı kararı alınmasının uygun olacağına kanaat getirmiş ve bu hususu görüşmek üzere genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırma oyu birliği ile karar vermiştir.

(S) AŞ'nin 10.10.2015 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısına, şirket sermayesinin %20'si oranında paya sahip olan (A) grubu pay sahiplerinden (P) dışındaki tüm pay sahipleri katılmıştır. Toplantıda, sermayenin %50'sini temsil eden oranda payın sahibi olan (B) grubu pay sahiplerinin olumlu oyu ile

- Dış kaynaklardan artırım yapılarak şirket sermayesinin 1.000.000-TL'ye çıkarılmasına,
- Artırım neticesinde doğan 500.000-TL değerindeki payın yarısının, bilişim sektöründe faaliyet gösteren yabancı yatırımcı (Ü)'ye tahsis edilmesine ve bu amaçla (A) grubu pay sahiplerinin rüçhan haklarının kaldırılmasına,
- Rekabet yasağına aykırı davrandığı tespit edilen (Y)'nin yönetim kurulu üyeliğinden azledilmesine

karar verilmiştir.

SORULAR

1) Olaydaki bilgilere göre (A) ve (B) grubu paylara tanınan hakkın hukuki niteliğini tespit ediniz.

(6 puan)

Esas sözleşmede öngörülme şartıyla, belirli pay gruplarına yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir (TTK 360/1). Bu tür paylar, TTK 360/2 gereği imtiyazlı pay niteliğindedir. Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin belirli bir grup oluşturan pay sahipleri arasından seçilebileceği öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday gösterme hakkı da tanınabilir. Nitekim olayda, (S) AŞ esas sözleşmesinde sermayeyi temsil paylar (A) ve (B) olarak eşit iki gruba ayrılmış ve yönetim kurulu üyelerinin seçiminde bu gruplara aday önerme hakkı tanınmıştır. Aday önerme imtiyazına sahip olan (A) ve (B) grubu payların sahiplerinin önereceği adayın, haklı sebep bulunmadığı takdirde yönetim kurulu üyesi seçilmesi zorunludur.

2) Yönetim kurulu başkanının üstün oy hakkına ilişkin esas sözleşme hükmünün geçerliliğini tartışınız. Bu esas sözleşme hükmü bir limited şirket sözleşmesinde yer alsaydı, vereceğiniz yanıt değişir miydi? Açıklayınız. **(14 puan)**

TTK 390/1'e göre esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde yönetim kurulunun, üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanacağı ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alacağı öngörülmüştür. TTK 390/3'de ise, oyların eşit olduğu takdirde söz konusu gündem konusunun bir sonraki toplantıya bırakılacağı, şayet yine eşitlik olursa önerinin reddedilmiş sayılacağı öngörülmüştür. Emredici hükümler ilkesini düzenleyen TTK 340 da dikkate alındığında, yönetim kurulu toplantılarında, başkana veya üyelerden birine üstün oy hakkı tanınması mümkün değildir; bu tür bir esas sözleşme hükmü geçersizdir.

Diğer taraftan, limited şirketlerde bu hususu düzenleyen TTK 624/3'e göre birden fazla müdürün varlığında bunların çoğunlukla karar alacağı öngörülmüş olmakla birlikte, oyların eşitliği halinde başkanın oyunun üstün sayılacağı ve ancak başka bir esasın kabul edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla, anonim şirketin aksine limited şirkette üstün oy hakkı, kanunla öngörülen bir imkândır ve şirket sözleşmesinde bu yönde bir hükmün öngörülmesi mümkündür.

3) (S) AŞ'nin dış kaynaklardan sermaye artırımına ilişkin kararının geçerliliğini;

a) esas sözleşmede yer alan "*(A) grubu pay sahiplerinin tamamı olumlu oy vermedikçe sermaye artırım kararı alınamaz*" hükmü bakımından değerlendiriniz. **(10 puan)**

TTK 421/1 uyarınca kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, sermayenin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantı için öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde yapılacak ikinci toplantı bakımından toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri ise geçersizdir. Bu minvalde, sermaye artırımı bir esas sözleşme değişikliği olduğundan, bu maddede öngörülen yetersayı ile karar alınması gerekir.

TTK 421'de yalnızca nisabın ağırlaştırılmasına imkân tanınması ve TTK 340'de hüküm altına alınan emredici hükümler ilkesi dikkate alındığında, sermaye artırım kararının birtakım pay sahipleri veya bir pay grubunun onayına bağlı olarak alınmasının öngörülmesi mümkün değildir. Dolayısıyla (S) AŞ'nin söz konusu esas sözleşme hükmü geçersizdir. Netice olarak, olağanüstü genel kurul toplantısında sermayenin %80'ini temsil eden oranda pay sahibinin katılımı gerçekleştiğinden ve toplantıda temsil edilen oyların çoğunluğu ile karar alınmış olduğundan, sermaye artırım kararı geçerlidir.

b) sermayenin tamamının ödenmemiş olması bakımından değerlendiriniz. **(10 puan)**

TTK 456/1 uyarınca iç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdi bedelleri tamamen ödenmedikçe sermaye artırım kararı alınamaz. Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması ise sermaye artırım kararı alınmasını engellemez. "Sermayeye oranla önemli sayılmayan miktar" kanunda tanımlanmamış olup, öğretide bu miktarın somut olay temelinde belirlenmesi gerektiği kabul edilir. Bununla birlikte %5 ve altındaki miktarın önemsiz sayılabileceği yönündeki görüş yaygın bir şekilde benimsenmiştir. Bu çerçevede değerlendirmek gerekirse; (S) AŞ'nin esas

sermayesinin 500.000-TL olduğu, 450.000 TL'sinin kuruluşta ödendiği ve dolayısıyla sermaye artırımını kararı öncesinde henüz 50.000-TL'sinin ödenmemiş olduğu dikkate alındığında, sermayenin %10'unu oluşturan bu miktar önemsiz sayılamaz. Dolayısıyla şirketin sermaye artırımını kararı almasının hukuka aykırıdır.

4) Pay sahiplerinin rüçhan haklarının kaldırılmasına ilişkin karar hukuka uygun mudur? **(10 puan)**
TTK 461'e göre genel kurulun sermaye artırımını kararına ilişkin kararı ile pay sahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebepler bulunduğu takdirde ve esas sermayenin en az yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir. "Haklı sebep" kanunda tanımlanmamış olup; halka arz, işletme / işletme kısımları / iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep niteliğinde örnek olarak gösterilmiştir. Aynı sektörde faaliyet gösteren ve şirkete know-how veya mesleki tecrübe sunması mümkün olan üçüncü kişi lehine rüçhan hakkının kısıtlanması da haklı sebep olarak değerlendirilebilir. Ancak bu halde, yine kanunda öngöröldüğu üzere, eşitlik ilkesine riayet edilmeli ve rüçhan hakkının kısıtlanması/kaldırılması kararı ile hiç kimse haklı görölmeyecek şekilde kayba uğratılmamalıdır. Somut olayda, (Ü) lehine yalnızca (A) grubu pay sahiplerinin rüçhan haklarının kaldırılması, bu ilkeye aykırılık teşkil ettiğinden kararın hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaşılmalıdır. Diğer yandan, sermayenin %60'ını temsil eden pay sahibinin olumlu oyu ile alınan bir karar söz konusu olmadığından, kararın bu nedenle de hukuka uygun olmadığı tespit edilmelidir.

5) (Y)'nin azli kararını *a*) gündeme bağlılık, *b*) azil gerekçesi bakımından değerlendiriniz.

(10 puan)

a) TTK 413/2 uyarınca, kanuni istisnalar saklı olmak üzere genel kurul toplantı gündeminde bulunmayan konular müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Anılan kanuni istisnalardan birini, TTK 364'te hüküm altına alındığı üzere, yönetim kurulu üyelerinin haklı sebeple görevden alınması hususu oluşturur. Dolayısıyla her ne kadar olağanüstü genel kurul toplantısı gündeminde (Y)'nin azline ilişkin bir gündem maddesi bulunmasa da haklı sebep söz konusu olduğu takdirde azil kararı alınması mümkündür.

b) TTK 396 uyarınca yönetim kurulu üyeleri, genel kurulun izni olmaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iç türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamaz ve aynı tür işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez. Bu yasağa aykırı davranış, şirketin menfaatleri ile çatıştığı için yönetim kurulu üyesinin azli için haklı sebep teşkil eder. Dolayısıyla genel kurul toplantısı öncesinde rekabet yasağına aykırı davrandığı tespit edilen (Y)'nin bu gerekçeyle görevden azledilmesi kararı hukuka uygundur.